

શ્રી લક્ષ્મી કાન્ત નાટક
સમાજ.

દાનવી માયા

નાટકના ગાયનો તથા દુકસાર.

જ્ઞાતકકકકકકકકકકકકક

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કેશવલાલ કાન્તીલાલ

માલેક—શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ.

સુરત ભાગાતળાવ રોડ પર આવેલા
ધી “રોહર” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી.

કર્મિત ૨ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાયિટ વિભાગ]

અનુવ્રમાક. ૭૩૭૦ વર્ગીક.

પુસ્તકનું નામ દાન-સમાધાન-૩૧૫નો

વિષય ૬-૧-૨-૧

ૐ

॥ તત્સત્ પરમાત્મને નમઃ ॥

દાનવી માયા

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને ગાયનો.

શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કાન્તીલાલ કેશવલાલ

માલેક—શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ.

હાલ મું. સુરત, જ્યોર્જ થીએટર.

આવૃત્તિ ૧ લી

સને ૧૯૧૮

પ્રત ૨૦૦૦

સુરત, ભાગાતળાવ રોડપર આવેલા થી “ રાંદેર ” પ્રિન્ટીંગ

પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી.

કિંમત બે આના.

આ નાટક બાબતના દરેક હક્ક ૧૮૬૭ના ૨૫ મા એક્ટ પ્રમાણે
માલિકોએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે તેમની રજા
સિવાય કોઈએ બજાવવું, બજાવવું અગર
છાપવું યા છપાવવું નહીં.

દાનવી માયા

નામક નાટકનો પ્રવેશાનુક્રમે સંક્ષિપ્ત સાર.

પ્રારંભમાં નાન્દી.

અંક ૫ હેલો.

પ્રવેશ પહેલો—કૌરવોની રાજસભા—માં વિજય યાત્રાએ નિકળતાં હસ્તિનાપુર આવેલા બળરામ, અને દુર્યોધનનો મેળાપ, અને આનંદ દરમ્યાન શિકારના ઝગડામાં હાર પામેલા, અને પાર્થ પુત્રના વીરત્વથી ક્રોધે ભરાયેલા લક્ષ્મણનું આવવું, દુર્યોધન પાસે અભિમન્યુ પર અત્યાચારનો આરોપ મુકી ભુકી ફરીયાદ કરવી, જેથી દુર્યોધન ક્રોધે ભરાઇ અભિમન્યુને બોલાવી દોષિત ઠરાવી ધિક્કાર આપે છે. પરંતુ વીર અભિમન્યુ પોતે નિર્દોષ હોવાથી દુર્યોધનને દાંતતોડ જવાબ આપે છે. જેથી બળરામ તેને ઉદ્ધત બાણી પોતાની પુત્રીનો તેની સાથેનો સંબંધ તોડી દુર્યોધનના પુત્ર લક્ષ્મણ સાથે કરવાની પતિશા કરે છે. તેથી અભિમન્યુ ઉશ્કેરાય છે અને બળરામને અવિચારી સાહસથી અટકાવતાં વિતંડાવાદ વધી જાય છે. પરિણામે તલવારો ખેંચાય

છે ત્યાં શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ થઇ અભિમન્યુનું અનિષ્ટ કરવા તૈયાર થયેલા દુર્યોધનને અટકાવે છે.

ટીકો.

પ્રવેશ બીજો—સુભદ્રાનો આવાશ—પ્રતિકુળ ભાગ્યદશાને વિચાર કરતી સુભદ્રાને અભિમન્યુ આવી સગપણ તોડ્યાના સમાચાર આપે છે જેથી ક્રોધે ભગઇ વીર માતા નિસ્સાહી પુત્રના હૃદયમાં ઉત્સાહનો દિપક પ્રગટાવી વત્સલાનું હરણ કરવા ઉશ્કેરે છે અને માતા પુત્ર દારિકાં તરફ વિદાય થાય છે.

પ્રવેશ ત્રીજો—લક્ષમણનો આવાસ—છળ પ્રખ્યાત પોઆરથી કુલાઈ જતાં શકુની પાસે લગ્ન સમાચારથી ઘેરો ખનેલો લક્ષમણ આવે છે શકુની તેને પ્રેમઘેલો ન થવા સમજાવે છે, પરંતુ લક્ષમણ તે શીખામણને ન ગણકારતાં આદ્યો જાય છે; પછી મૂર્ખ રાજકુમારો વીધે શકુનીના ઉદ્દગાર.

પ્રવેશ ચોથો—વત્સલાનું વસંતોદ્યાન—વત્સલાનો સખીઓ સાથે હાસ્યવિનોદ ચાલી રહ્યા છે ત્યાં વિલાસીની આવી અભિમન્યુ સાથેનો સંજંઘ તોડ્યાના સમાચાર આપે છે. જેથી વત્સલા ચીંતાતુર થાય છે અને ક્રોધ રસ્તો ન સૂઝવાથી શ્રી કૃષ્ણનું શરણ વાંચે છે. ત્યાં શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ થઇ તેની મનઃ કામના પૂર્ણ કરવાનું વચન આપી સાંત્વન કરે છે, પછીથી પ્રેમઘેલી કુમારીકાના પતિ ભક્તિ દર્શાવનાર ઉદ્દગારો.

પ્રવેશ પાંચમો દ્વારિકા જતાં કૌરવોએ મુકામ કરેલું

ઉપવન—પોતાની અતુકુળ લાગ્ય દશા માટે લક્ષ્મણ આનંદના ગ્રોધ વહાવી રહ્યા છે. ત્યાં મુખ્યા કુમારિકા મોહિની આવી ચડે છે જેથી પ્રેમનો ભૂખ્યો લક્ષ્મણ તેની પાસે પ્રેમ યાચના કરે છે, પરંતુ ચતુર મોહિની તેને લટું બનાવી છટકી જાય છે. પછીથી અપમાન પામવાથી ક્રોધે ભરાયેલા લક્ષ્મણને શકુની શાન્ત કરી સમજાવી લઇ જાય છે.

પ્રવેશ છઠ્ઠો ભયંકર જંગલ—દ્વારિકા જતાં સુમદ્રા અને અભિમન્યુ ભૂલાં પડવાથી, ભયંકર જંગલમાં આવી ચડે છે. જેથી સુભદ્રા ગભરાય છે. પરંતુ તેનું સાંત્વન કરી, એક નિર્ભય સ્થાનમાં બેસાડી, અભિમન્યુ જંગલ સળગાવે છે. જેથી તે સ્થાનનો સ્વામી ઘટોત્કચ આવી, અભિમન્યુથી યુદ્ધ મચાવી પરાજય આપી તેના શૌર્યની શ્લાઘા કરતો ચાલ્યો જાય છે, ત્યાં સુભદ્રાનું આવવું, પોતાના પુત્રને મૃત્યુ પામેલો જોઇ સંતાપ કરવો. તેટલામાં હેડંબાનું આગમન, પરસ્પર ઓળખાણ અને રનેહીઓનો મેળાપ. પછીથી ઘટોત્કચનું આવવું, હિડંબાએ તેને અભિમન્યુ સાથેનું રુગપણ સમજાવવું અને બ્રાતૃહત્યા માટે ધિક્કાર આપવો, જેથી ઘટોત્કચની આત્મઘાતની તૈયારી પરંતુ કૃષ્ણચંદ્ર પ્રગટ થઇ ઘટોત્કચને સાહસ કરતો અટકાવી અભિમન્યુને સંજીવન કરે છે અને ઘટોત્કચ આશ્રય પામે છે.

ટીપ્પણી.

પ્રવેશ સાતમો રાજમાર્ગ—શ્રીકૃષ્ણના ઉપકારથી તેના ગુણાનું વાદ ગાતા ઘટોત્કચ અને અભિમન્યુની શોધ માટે નીકળેલી વિલાસિનીનો મેળાપ. નૂતન પરિચય થયા બાદ વિલાસિનીએ બનતી મદદ

કરવાનું વચન આપવાથી આનંદિત બની ઘટોત્કચ અભિમન્યુને બોલાવવા માટે જાય છે પછી વીર ઘટોત્કચ પર મોહિત થયેલી વિલાસીનીને તેનેજ વરવાનો નિશ્ચય.

પ્રવેશ આઠમો વત્સલાનો ઐકાંત વાસ—પતિ વિયોગે ઉન્માદી બનેલી વત્સલા પાસે લક્ષ્મણુ આવી પ્રેમયાચના કરતાં, તિરસ્કાર મળવાથી ક્રોધે ભરાઇ જીલમ ગુજારે છે; પરંતુ અભિમન્યુના આગમનથી લક્ષ્મણુનો ક્રોધ અત્યંત વધી જાય છે, અને યુદ્ધ કરવા તૈયાર થાય છે. તેટલામાં પ્રજ્વળ પરાક્રમી ઘટોત્કચ પ્રગટ થઇ અભિમન્યુ અને વત્સલાને નસાડી મુકે છે અને સૈનિકાનો નાશ કરી લક્ષ્મણુને એક ભયંકર દ્રશ્ય બતાવી ધમકાવે છે.

ટબલો.

અંક ૨ જો

પ્રવેશ પહેલો કૌરવોનું શિબિર—ઘટોત્કચના ત્રાસથી ખીડતો લક્ષ્મણ, દુર્યોધન અને શકુનીને અભિમન્યુ વત્સલાને ઉપાડી ગયાના ખબર આપે છે પરંતુ દુર્યોધન તેની વાતને સ્વપ્ન માની સમાધાન કરી વિદાય કરે છે. પછીથી શંકાનો ઉદભવ થતાં વત્સલાને પ્રત્યક્ષ જોવાની યુક્તિ રચી દ્વારિકાં તરફ વિદાય થાય છે.

પ્રવેશ બીજો અભિમન્યુનો ઘટોત્કચે બનાવેલો મહાલય—વત્સલાનો પિલાસિની અને સખીઓ સાથે હાસ્ય ભનોદ અને મીઠી મસ્કરી પછીથી અભિમન્યુ આવતાં દંપતિની પ્રેમગોષ્ઠી ત્યાર બાદ કૃષ્ણના હાથે અભિમન્યુ અને વત્સલાનો હસ્તમેળાપ અને અભિમન્યુની સદ્ધર્મ પ્રવૃત્તિની પ્રાર્થના.

પ્રવેશ ત્રીજો—બળરામનો આવાસ—દુર્યોધન તથા બળરામનો મેળાપ પરસ્પર કુશળ સમાચાર પુછાયા બાદ વત્સલાને જોવા માટે તે આ લગ્નમાં અસમ્મત છે એવી બળરામ પામે દુઃશશન શંકા કરે છે. જેથી કૃષ્ણચંદ્ર કોપિ ભરાઇ વત્સલા રૂપે રહેતા ઘટોત્કચને લાવે છે. અને તેનાજ મ્હોડેથી સર્વને ખાત્રી કરાવી વિદાય કરે છે. સર્વના ગયા પછી વચ્ચે બોલવા માટે શકુની લક્ષ્મણને ધમકાવે છે. પછીથી લક્ષ્મણ પોતાની બુદ્ધિનો ભંડાર ખુલ્લો કરે છે.

પ્રવેશ ચોથો—ઘટોત્કચે ઉપજાવેલું મનોહર સ્થાન—કૌરવોને પાયમાલ કરવાના વિચારોમાં ગુંથાયેલા ઘટોત્કચ પાસે પિલા-

સિની આવે છે, અને અંત:પુરમાં જવાનું સુચવે છે જેથી ધટોત્કચે એક મનોહર બજાર બનાવી વિલાસિનીને તેની સંભાળ રાખવાનું કહી વિદાય થાય છે. પછીથી દુર્યોધન પોતાને બનાવતી રત્નો આપી કપટ કરનાર વ્યાપારીની શોધ કરતો આવે છે. અને વિલાસિનીને તેની મદદગાર ધારી વ્યાપારી ક્યાં છુપાયો છે તે જોઈ જીલમીથી મનાવે છે ત્યાં વ્યાપારી વેશમાં ધટોત્કચ પોતેજ પ્રગટ થઈ વિલાસિનીને બચાવી દુર્યોધન તથા દુ:શાશનથી વાક્યુદ્ધ મચાવે છે. પરિણામે દુર્યોધન અલંત ઉસ્કેરાઈ તેનો ધાત કરવા ધસે છે, પરંતુ ધટોત્કચ છટકી જાય છે; અને દુર્યોધન તથા દુ:શાશન તેની આસુરી માયાજાળમાં બંધાય છે.

ટૂંકો.

પ્રવેશ પાંચમો—ઉપવન—યુવાનીના પૂરમાં તણાતી મોહિની અને સખીઓનો વાણી વિનોદ. પરસ્પર પતિ પસંદગીના વિચારો અને મુગ્ધા કુમારિકાઓના આશાલયો ઉદ્ગાર.

પ્રવેશ છઠ્ઠો—લગ્ન મંડપ કૌરવ અને યાદવોના સમુદાય વચ્ચે લક્ષ્મણ અને વત્સલા રૂપે રહેલા ધટોત્કચનો હસ્ત મેળાપ. તે જોઈ દુર્યોધનનો આનંદ ઉલ્લાસ જાય છે, પરંતુ પળવારમાં સર્વને આશ્ચર્ય પમાડતો વીર ધટોત્કચ વનિતા વેશ ત્યાગી પ્રગટ થાય છે. તે જોઈ સધળા તેને પકડવા ધસે છે, પરંતુ ધટોત્કચ સર્વની આંખોમાં ધુળ નાંખી છટકી જાય છે.

ટૂંકો.

અંક ત્રીજો

પ્રવેશ પહેલો—અભિમન્યુને આવાસ—સુભદ્રા અને હિડંબા સાથે અભિમન્યુ તથા ઘટોત્કચને મેળાપ. ઘટોત્કચે યુદ્ધનું નિમંત્રણ આપેલું હોવાથી સંગ્રામની તૈયારી અને સર્વના ગયા પછી અભિમન્યુની વતસલા પાસેથી પ્રેમભરી વિદાયગીરી.

પ્રવેશ બીજો—રણભુમિ—બળરામને સમગ્રવવા છતાં ન સમજવાથી અને યુદ્ધની તૈયારી કરવાથી માહું પરિણામ લાવનાર યુદ્ધ વ્યાપાર વિષયમાં રિચારગ્રસ્ત શ્રીકૃષ્ણ ઉભેલા છે, ત્યાં સૈન્યને આવતું જોઈ અભિમન્યુ અને ઘટોત્કચને બચાવવાનો નિશ્ચય કરી ચાલ્યા જાય છે. પછીથી રાક્ષસો અને દૈત્યોનું સૈન્ય આવતાં દુઃશાસન અને અભિમન્યુનું યુદ્ધ, તેમાં દુઃશાસનનો પરાજય, પછીથી દુર્યોધન સાથે યુદ્ધ કરતાં અભિમન્યુનું મુર્છિત થવું. ત્યાં બંધુની મદદે આવેલા ઘટોત્કચને હાથે દુર્યોધનને મુર્છા, ત્યાર બાદ બળરામ સાથેના હથ યુદ્ધમાં ઘટોત્કચ દારી જવાથી તેને નાચે પટકી બળરામ તેનો નાશ કરવા મુશળ ઉઠાવે છે, પરંતુ શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ થઈ બળરામને અટકાવે છે. મુર્છિત થયેલા સર્વ ચોક્કા જાગૃત થાય છે અને આશ્ચર્ય પામે છે.

ટૂંકો.

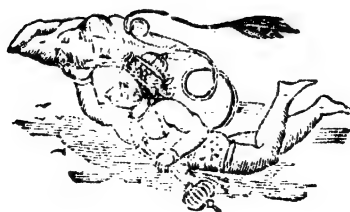
પ્રવેશ ત્રીજો—શ્રી કૃષ્ણ બળરામને ઉપદેશ આપી શાન્ત કરે છે અને સુભદ્રા અભિમન્યુ તથા ઘટોત્કચ સાથેનું વૈર ભુલાવી સ્નેહ

બંધાવે છે. ત્યાં દુર્યોધન આવતાં લક્ષ્મણનાં લગ્ન મોહિની સાથે કરી આપવાનું કહી યુક્તિથી શાન્ત કરી બળરામ તથા કૃષ્ણ વિદાય થાય છે. પાછળથી સમય વિચારી નમી ગયેલો દુર્યોધન તે બન્ને બંધુને નાશ કરવાનો નિશ્ચય કરે છે.

પ્રવેશ ચોથો—નિરાશ થયેલા લક્ષ્મણને શકુની તેના લગ્નની ખબર આપી આનંદિત બનાવી ચાલ્યો જાય છે. પંછીથી મોહિની તથા સખીઓ આવે છે અને મોહિનીને પ્રણય કલહ શીખાવે છે. અને સર્વ સખીઓના જવા પંછી લક્ષ્મણ અને મોહિનીની પ્રેમચેષ્ટાઓ.

પ્રવેશ પાંચમો—ઠેરવો, બળરામ, અભિમન્યુ અને ઘટોત્કચ વચ્ચે સંપ સત્તાહ પરસ્પર ક્ષમાની યાચના, શ્રી કૃષ્ણના વરદ હસ્તે વિદ્યાસિની અને ઘટોત્કચ તથા મોહિની અને લક્ષ્મણનો હસ્ત મેળાપ.

સર્વ શાન્તિ અને આનંદ.

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા...	આ વિશ્વવિખ્યાત વિભૂતિના પરિચયની જરૂર નથી
અળરામ	શ્રી કૃષ્ણના વડીલ અંધુ.
અભિમન્યુ	વીર અરજુનનો પ્રતાપી પુત્ર.
ઘટોત્કચ	પાંડવ ભીમસેનનો પ્રબળ પરાક્રમી પુત્ર.
દુર્યોધન	દ્રોણવંશકુલનો અગ્રણી અને હસ્તિનાપુરનો રાજા.
દાશાશન	દુર્યોધનનો કનિષ્ઠ અંધુ.
શકુની	દુર્યોધનનો મામો.
લક્ષ્મણ	દુર્યોધનનો અવિચારી પુત્ર.
મદ્રસેન	એક યાદવ સેનાપતિ.

ઉપરાંત આઠાણ, પ્રતિહારી, સૈનિકો, રાક્ષસો વીગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

વત્સલા	અળરામની પુત્રી અને અભિમન્યુની અર્ધાંગિના.
વિલાસીની	વત્સલાની પ્રીય સખી અને પછીથી
... ..	ઘટોત્કચની પત્નિ.
માહિની	મદ્રસેનની પુત્રી અને પછીથી લક્ષ્મણની પ્રીયતમા.
ગુલદ્રા	અભિમન્યુની માતા અને શ્રીકૃષ્ણની ભગિની.
હિડંગ્યા	ઘટોત્કચની માતા.

ઉપરાંત દાસીઓ, સખીઓ, વારાંગનાઓ વીગેરે.

અળ હસ્તિનાપૂર, હિડંગ્યાવન અને દ્વારિકાં.

ॐ

तत्सत् परमात्मने नमः

॥ दानवी माया ॥

नाटकनां गायनो.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

મમ નમન સરસ્વતીને.

હે જનની ! દુઃખહર, શુભકર, પ્રગલ્ભિને—

મયુર વાહન શુભ વસના,

પદ્મ આસન પ્રદ્મ તનય,

વાદ્ય વીણા ધારિણી;

કર પૂનિત ધરજે, તિમિર હરજે, વિજય કરજે

પ્રણિત જનને —નમન.

વારાંગનાઓ—

૧

જય જયોતિ જમ ઝળહળે, પ્રસરે જયજયકાર,

અમર હજો અવનિ પતિ, કુરૂ કુળ યશ વિસ્તાર.

રણુધીરા પ્રજા પ્રતિપાળ,
 ધરી કંઠે વિજય વરમાળ—રણુ.
 ભર્ગ ભારી ધૈર્ય ધારી જાણે અરિજન કાળ—ધરી.
 રાજ્ય નીતિમાં પ્રતિતિ જીતી પ્રદેશ વિશાલ—ધરી.

વારાંગના—

૨

હેરી ! ફેરી ગગરી નીડર ચે કનઠ.
 નીર ભરન મંચ કયસે કયસે જાય !—હેરી
 પનઘટવા પે ઠંઠોલી મચાઈ.
 ગગરી પટક મોરી ચુનરી ભીજાઈ.
 નીકટ કેા કયસે સમજાઈ !— હેરી
 રગઝગરોં મયને મુંદરી ગવાઈ,
 પીયા મોહે પુછે કહું બાત કયા બનાઈ,
 લોગ કહત હરજાઈ— હેરી.

સુભદ્રા—

૩

વિશ્વપતિ માયા તારી, બ્રામક ભાસે છે ભારી,
 ધૃતિ જાયે માનવ હારી.—
 જીવ જરી ન શાન્તિ પામે, મોહ મમતામાં વિરામે,
 સારંગ પાણીને વિસારી— વિશ્વ.
 મૃગજળ છે માયા વારી, માનવ થાકે ગે થાં મારી,
 બ્રહ્માંડ સ્વામી ! લે ઉગારી— વિશ્વ.

અભિમન્યુ—

૪

લાવું હસી જય કરીને, પ્રિયતમા.
 કૌરવના મદને તોડી,
 ધરી કૃપાણુ, હારી પ્રાણુ રણમાં—લાવું.
 મદ ભર વચન એ ભારી ઉચરતા;
 અભિમાની દીન જન દુઃખિતજ કરતા—ધરી.

શકુની—

૫

અકકલના આવા અંધા, કરનારા ઉંધા ધંધા
 રમણીને નામે નિરખ્યા પહેલાં પાણી થઈ જતા,
 વિલાસમાં રમે, ન કામ કંઈ ગમે,
 સદાય રાગ રંગના વિચારમાં ભૂલી ભમે—અકકલ.
 મનહરણી આવે રહામી, લપટાયે થઈને કામી,
 ભૂલીને સઘળાં રાજકાજ દુનિયામાં નિન્દાતા—અકકલ.

વત્સલા અને સખીઓ—૬

મનહર શોભા સુંદર ઉપવનની અવલોકી અનુરાગે—
 આલી ! વસંત મધુર વધાવો, માળ કુસુમની ધારીને,
 દિવ્ય અમીરસં ભરીયે આવો, અંતર બહાલ વધારીને-મનહર.

મધુરી કોયલ ટહુકે છે, અંદા ગગને ચમકે છે,
 સરવરમાં છલકે વારી, મધુકર ગુંજ કરે ભારી,
 આવો, આવો, લઇયે દહાવો, સજની પ્રેમ પરસ્પર
 ધારી—મનહર.

વત્સલા અને સખીઓ—૭

લજ્જા ધરનારી, અનંગ રંગ ભારી,
 તારી છાતલડીમાં છલકાય—
 નયને પ્રીતિ સુધા ઝલકાય,
 ખીલ્યું જોખનીયું ઝોલાં ખાય—લજ્જા.

આ શીલવારી ? તમથી હું હારી, હાંસી ન હુથી સહેવાય,
 પ્રીતમજી આવશે, પીડા સમાવશે, શાણી શાને શરમાય ?
 ઘેલી શાને અધીરી થાય ?—લજ્જા.

વત્સલા—

૮

સ્નેહ ગ્રંથીયે જે ગુંથાયો સ્નેહ સરોવર વસનારો,
 પ્રણય પંથ ગામી નવ તજશું એજ નેત્રનો છે તારો—સ્નેહ.
 નાર નાવને નાવિક એ તારે, ભવસાગરથી ભામા ઉગારે,
 તે પ્રીયતમનું નામ સ્મરતા, તરશું સંસારે—સ્નેહ

ઈશ અનેરો એથી નહિં મારે, નાર સતિનું ભુષણ એ ભારે
તે પ્રભુનું આ દેહ હૃદયમાં ધ્યાન સદા ધારે

કંથનું ધ્યાન સદા ધારે—ફનેહ.

મોહિની—

૯

મદન સતાવે, મારું મન શરમાય,
મન શરમાય, મારું તન કરમાય.—
લોજન અભાવાને, નીંદ ન આવે,
વિરહ જગાવે, મારી બુવાની જબ્બાય.—મદન૦
રતિ રસ પાવાને, અધિરાઇ આવે,
મને હાય ચોળી મારી કસોકસ થાવ.—મદન૦

અભિમન્યુ—

૧૦

વિધિની કૃતિ ગતિ આ, છે અપાર !
ક્યારે દરિદ્ર ક્યારે ધનિક, શી રચના !
કરતી કવચિત નૃપતિ પામર જનને,
ભુષ ભારી, રાજ્ય હારી, ભટકે;
વિપદહાર, વિશ્વાધાર, દીન જનના.—વિધિ૦

વિલાસિની—

૧૧

મનહર મોહન પર વારીરે, બલિહારી-

છળી સુંદર મનમાં ધારીરે, બલિહારી.—

કામણગારે કામણ કીધું, મદને મમલાન હરી લીધું,

કરી ઘાયલ બાળ કુમારીરે બલિહારી—મનહર.

મનનો પરમેશ્વર એ મારો, કડું ના દીલથી કદીયે ન્યારો,

વડું બહાલમ બહાલ વધારીરે, બલિહારી—મનહર.

પીયુને અધરામૃત પાન ધરી, પરિરંભણ પાક રસાળ કરી,

સેવા કડું સેજ સમારીરે, બલિહારી—મનહર.

અંક ૨ જો.

મખીઓ—

૧૨

મોંઘી સરજવી મેંતો, કંચુકી ઉમંગમાં,
 ખેરીને ચાલી સખી ! રમવા હું રંગમાં. ,
 રાતલડી ખીલી ખુબ ચંદા ચમકાવતી,
 હસતી હું ચાલી મધુર ઝાંઝર ઝમકાવતી.
 મોતી ઝળકે [૨] કંચુકીમાં અમૂલ્યે ખેનડી. મોંઘી..

કંચુકી કસખી કસી, ધરી સોળ શૃંગાર
 થઈ જવા તૈયાર હું રતિ મંદિરને દ્વાર.

શોભા અંબરની ન્યારી, ચમકતા તારલીયા ભારી,
 રાજે રવિ શશી જે દેવ, કળા આકાશ તણી ધારી.

પહોંચી પ્રીયતમ પાસ હું નીરખી નયને નાથ
 જેંચી પાલવ પ્રેમથી ભીડી હૃદય સાથ
 નસીકને રીઝવવા શૃંગાર સઘળા ધારીયેરે
 સફળ તો નાર તણો અવતાર પ્રીત વધારીયેરે
 શીયળ ધારી સેવા કરીયે તરીયે હુસ્તર આ સંસાર
 પતિથી તરિયે આ સંસાર—

વત્સલા અને સખીઓ— ૧૩

આલી ! ધીમે નચાવી આંખ તારી, પ્રીતમ પ્રેમ ધારી,

લોભાવજે હુંટારી;

ને હસિત વદન, મધુર નયન, શયનમાં સમારી—આલી૦

આગ અંગની, છે અનંગની, મદન જંગથી

ખુઝાવ જા બિચારી !

પ્રેમવારી, રસ ભારી, ધુતારી, રસ ભીનાને,

પાછ પ્રીત ધારી—ને હસિત૦

અભિ૦ અને વત્સલા— ૧૪

શામળીયા આ સુંદરી સ્વીકારજેરે,

વાહ રસીયા, આ કુમુદ તણા શશી રાજજેરે;

મદ નયને હું હુંટાઈ, વનવેલી હું વીંટાઈ,

પ્રીતમ તમ તરૂરસ રેલાવજેરે— શામળીયા૦

શાણી પ્રીય વાણી વશીકરણી,

હું દાસી પ્રીય નાથ અરણુની;

કમળ નયન છળી અપકવરણી,

સજી સેવના વીર સુભટની.

કુમુદ બાણ સમ નયના નૃત્ય હારી, હૈયા હારજેરે—શામ૦

શ્રીકૃષ્ણ અને અભિમન્યુ—૧૫

એ મારી આશિષ છે, કરો સુયશ વિસ્તાર
 અવિચળ કીર્તિ પામજો, હજો સુખદ સંસાર.
 શરણુ શુભ રાચેરે આનંદ ધનનું,
 અનંત અઘ કાપી, વરદ કર સ્થાપી,
 અક્ષય પદ આપો એ તારણુ તનનું—શરણુ.
 છો પાળક નીજ ભકતના, પૂર્ણ પ્રદા અવતાર !
 ઉરધારો એ પ્રાર્થના પ્રણમું વારંવાર
 સાગર ભવ ભારી, અવિનાશી ! દ્યો ઉગારી—અક્ષય.

લક્ષ્મણ અને શંકુની—૧૬

રાજાની રીતિ હું રાખું ન્યારી,
 પ્રેમને મોટાઈ આપું ભારી.
 ડોલાવું દુનિયાં ડહાપણના કામથી—રાજાની.
 પ્રેમનો પાયોનો આ શુરો કુમાર છે
 આખા જગતને તેને આધાર છે—રાજાની.
 લોકોમાં પ્રેમનો ડંકો વગડાવજો
 સર્વગેથી આપ તે જોવાને આવજો—રાજાની.

મોહિની—

૧૭

મને મોહન મીલાવો, જોઈનીયું એળે જાય
 મારી કલ્પી મધુર, ખીલ્પી પૂર, પીયુ લવના કરમાય-મને.
 નારી નાચુકડી, નાની કમર લચકાવતી,

ખીલી પાંખલડી, લોગી બ્રમર લલચાવતી,
 આંખલડી આતુર દીસે ચેન નહિં અંતરને આવે
 રાતલડી સુની લાગે મુજને વેરણુ થઈ અકળાવે
 મન્મથમાં વ્યાકુળ વામો થાય (૩)

મનહરને મળવા ઘેલી જાય (૩)

આવો કોઈ આવો રસીયા વિરહી કાયા શીતળ થાય-મને.

મોહિની અને સખીઓ—૧૮

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ. લજ્જે
 રનેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડી ઘડી શરમાવે
 મુજને એ મોહન લાવે

વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ દોષ દર્શાવે.

પણ મમતાથી પંગે 'પકુ' તો છાતી શુ લપટાવે—મુજને.

કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દળાવે

કુચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે—મુજને.

ઘર કુકડો થઈ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉઠાવે,

ઘરની દેવી કહી સલુણો સેવા સર્વ બજાવે.—મુજને.

પ્રેમ પ્રુપ્તનો પ્રેમ લોગી તે પ્રેમ સુધા પીવરાવે,

પ્રેમેથી પરિરંભણુ આપી પ્રેમ બુલે બુલાવે.—મુજને.

મહિલા મંડળ—

૧૯

માંડવ મારે આજ વેવાઈ આવ્યા

સાજન મોતી થાળ ભરીને વધાવ્યા.—માંડવ!

રૂઝ કુલના હાર ગુંથાવ્યારે.

મેંતો મોતીડે ચોક પુરાવ્યારે

વર રાજને તોરણ લાવ્યા.—માંડવ.

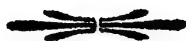
મારા ઉરમાં આનંદ ન માયેરે.

દેખી હસ્ત મેળાપ હરખાયેરે.

વર કન્યાના કોડ પુરાયે.

અંક ત્રીજો

સુલદ્રા—

૨૦

અખિલ વિશ્વના વિભુ કૃપાનિધિ જગત્પતિ.—
અધમને ઉદ્ધારનાર, ત્રિવિધ તાપ ટાળનાર;
દયા ધરી હરિ ! વિદારો સર્વે દુર્મતિ.—અખિલ.
સૃષ્ટિ સર્વ સરજનાર, વિલય આપમાં થનાર;
નિધા કરી જરી, કરો સુપંથમાં ગતિ.—અખિલ.

વત્સલા, અભિમન્યુ અને સખિઓ—૨૧

શુરા ભૂમી સમરની શોભાવળેરે
રીપુ રોળીને વિજય વધારણે.
યશ ભોળી થઈને ંહેલા આવળે.

કીર્તિ માળા કુસુમની સોહાવળે.

સહાયક શ્રી ગિરિજરધારી, આણું શત્રુ સંહારી.
સંચરણે અસિ કરધારી, ંહાલા હું તમપર વારી.
ધીરા ! ધરણી તલને ધ્રુવળેરે—રીપુ.

શ્રી કૃષ્ણ—

૨૨

જીઓ હૃદયમાં વિચારી, રે બ્રાતા !—જીઓ.
કામ ક્રોધ અરિ મોહ થકી તો,

યોગી જ્ઞાની પણ જાયે હારી. રે બ્રાતા!—જીઓ.

(સાખી)

મમતામાં મુરખ મરી, વિધવિધ કરતો કર્મ;

કુટીલ જનો નવ જાણતાં, દેહ ધર્યાનો મર્મ.

જુડી માયા લરમાવે લારી, રે બ્રાતા!—જીઓ.

મોહિની અને સખીઓ—૨૩

ઠંડેલી અલબેલી લાજ મેલી પ્રીતમ પાસ જ.....

રસીયો રીઝાવ જ, રસથી ભીજાવ જ.....ઠંડેલી.

ધુંધટ પટ ખોલી મીઠું મીઠું ખોલી મનાવું,

લહેરી લટકાળાથી અતરનાં જવાળા, ખુઝાવું;

કામણ કરનારી તું જોજે ન હારતી,

મારકણી આંખોમાં લજ્જા ન ધારતી.—ઠંડેલી.

મોહિની અને લક્ષ્મણ— ૨૪

લાલ લોચનો નીરખી લાલા હારી હું મન મોહન મારા!

પ્રેમ જીલામાં પ્રાણ જીલાવો રેલાવો રતિરસની ધારા.—

કામ મંદિરિયામાં આવો રસીયા રસ પીનારા.

શય્યા સુખકર શોભાવો, હું છું આધિન દારા;

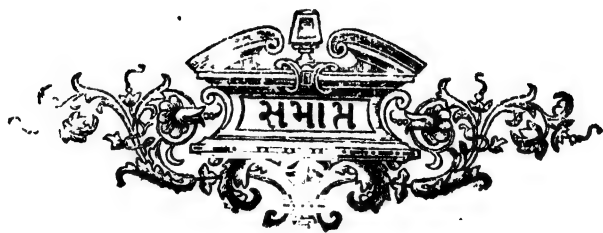
ખીલી વાડી લુટાવો, લુટે રસીલા મારા!

રાતલડીરે! રસીયા સંગે માણશું!—કામ.

સર્વ—

૨૫

આજે આનંદ આનંદ હૃદયે અપાર,
 દશે દીશાઓમાં, વ્યાપી રહ્યો જયજયકાર.
 ગુણમણી ગાન મધુર બહુ ગાયે,
 સહુ સંજન મન હૃદયે ન માયે,
 નીરખી. મંડપ શોભા ઇંદ્ર લગાયે.—આજે!

સોના ચાંદીના દાગીના ખરીદવાની ભરોસાદાર દુકાન.

મો. શા. નગીનદાસ નરોત્તમદાસની દુકાન

દેક જાતના સોના ચાંદીના દાગીના ખનાવનાર તથા
વેચનાર તેમજ દરેક જાતના નવા ઘડીયાલો તથા તેને
લગતો દરેક જાતનો સામાન વેચનાર તેમજ
જુના ઘડીયાળો દુરસ્ત કરનાર.

એક વખત પધારી ખાત્રી કરવા બિન'તી છે.

૬૦૫ અરણપુરી ભાગળ-૨૫૮.

લગનસરાનો શણગાર તે શું?

ખરા રજવાડી જરીના ડેસો.

વરરાજાને પહેરવાના ખરા તેમજ ખોટા લખ્યાનાં
જાગા જોધપુરી તેમજ રજવાડી મંડીલો, ખરી અને ખોટી
પાઘડીઓ તાસનાં ફેંટા, ફેન્સીકટનાં સીરપેચ તથા પીછી
અને બદલાની કલચી વીગેરે જથાળ'ધ તથા છુટક બનાવનાર
વેચનાર અને ભાડે આપનાર,

હુડાન સ્ટેશન રોડ
તાર હોશીસ પાસે
બેંગમપુરા.

ગોવનભાઈ નારણદાસ
છાપરીઆ શેરી—મુરત.

તા. ૭ કા ઉપર લખેલો દરેક જાતનો માલ એડર મુજબ
ફાદે બનાવી આપીશું.

જાહેર ખબર.

— ૩૦૬ —

નીચે દર્શાવેલા નાટકનાં ગાયનોના ઓપેરાઓ
કીમતે અમારી શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજનો જ
મુકામ હશે ત્યાં ત્યાંની ઓફીસમાંથી મળશે.

૧ બોદાણા	૦-
૨ સકુન્તલા	૦-
૩ પાવાગઢનો પ્રવ્ય	૦-૨-૦
૪ મુર્ય કાન્ત	૦-૨-૦

માલેક,

શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ.

